

J. PLEČNIK: VAZA, KOVANA IZ BAKRENE PLOČEVINE.

PAUL CLAUDEL.

A. D.

Claudela poznajo, vsaj po imenu, domala po vsem svetu. Saj je bil konzul na Kitajskem, Češkem, Danskem, v Braziliji. Po štirih letih diplomatske službe na Japonskem se je vrnil to spomlad v domovino. Ob silovitem potresu bi mu bila plima v Jokohami skoraj odnesla hčer, na srečo pa je požar v francoskem poslaništvu pobral eno samo žrtev: tretje dejanje nove trodejanke »Soulier de satin«, Claudelove dramske »oporoke«, ki spaja zmes burke, strasti in mističnosti. Na srečo, zakaj dramaturg je

učinkovito predelal upepeljeni konec »Svilenega črevlja«.

Občinstvo ne ve dosti več ko nič o Claudelovih prevodih iz grščine ali o didaktičnih in liričnih spisih, kakor »Poetika«, »Poznavanje vzhoda«, »Pet velikih hvalnic«, pač pa slove njih avtor kot odličnega dramatika, čigar umotvori so povsem svojevrstna bitja, živeča z novimi organi, misleča z vsemi čutili, tako da presenečajo in dražijo množice, navdušujejo pa redke izbrance.

Claudel se je sprl z renesančnim duhom in se vrnil med one srednjeveške pesnike in razmišljavce, ki so jim krščanske skrivnosti edini vir inspiracije. Svoje katoličanstvo je našel z 18. letom (25. dec. 1886), čita Rimbaudove »Illuminations«, dejanski pa je pričel izvajati verska načela v svojem 22. letu.

Njegova metafizika mu je korenito prekvasila vse pesniške stvarnje, zgolj iz nje vam je mogoče doumeti premnoge čudne podobe... Po vzoru mojstrov simbolistov prepleta najsplošnejše zamisleke z docela osebnimi vtiski, n. pr. »razum modrijanov me je učil z bobnarjevo pametjo« se pravi: njegov profesor Burdeau mu je dopedoval »razum modrijanov«, ta pa v resnici ni vsebolj več modrosti nego šolski sluga, ki je z hobnanjem naznanjal konec pouka... Umovanje otežkočajo ponekod prezgoščene elipse: »rumeno živim« se takole raztolmači: živim med žoltim plemenom v Pekingu... Igra z besedami ga često zavede v razne dedukcije: aristotelska in Leibnitzeva zamisel, da spoznavajoči duh ne more biti nasproti spoznavanemu predmetu zgolj vnanja in trpna priča, temveč da mora biti z njim v istinitem, živem odnošaju, ta ideja se javlja Claudelu kot enačba: *c o n n a î t r e* (spoznati) = *c o n a î t r e* (roditi se s kom) in služi kot izhodišče pravcately restavu... Bergsonova filozofija vam utegne tuptam odpreti pot v Claudelovo tvornico, ki ji tudi ton Nietzschejevega Zarathustre ni vselej tuj, dasi je njegov »verset« — jambaska inačica — prevesno prikrojen po bibliji, cerkveni pesmi in rimski liturgiji. Kadar se mu invencija omejuje na podatke iz dogmatične vere, postane njegov jezik najboljši, skladnja najpravilnejša. Jezuit De Tonquédec je v študiji o tem svojem miljencu naštel dve veliki strani slovničnih napak, ki jih je pesnik zagrešil v vzvišenem zanosu. Vzemimo odlomek ode »Duh in voda«, ki je po St. Fumetu najlepša bogoslovska pesnitev današnjih časov:

»Pozdravljen torej, o svet, nov mojim očem, o svet, celoten sedaj!

O popolna veroizpoved vidnih in nevidnih stvari, sprejemam te s katoliškim sreem!

Kamor koli okrenem glavo,

motrim brezmejno oktavo Stvarjenja!

Svet se odpira, in če mu je še tako široka ped, moj pogled gre črezenj od kraja do konca.